

PSYCHOLOGIE VE ŠKOLNÍ PRAXI

JARO 2016

Zuzana Kročáková

TÉMATA SEMINÁŘE

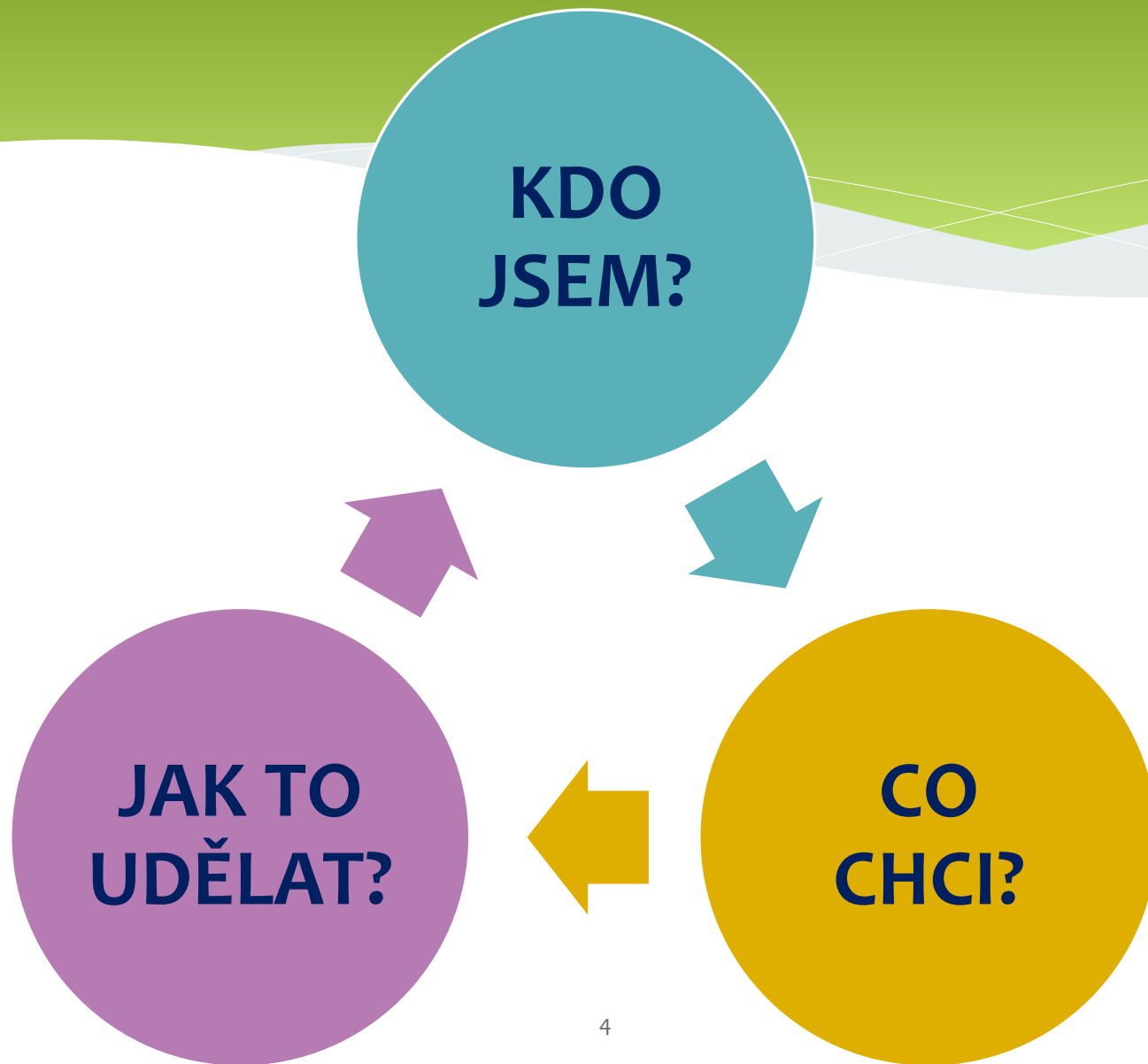
- * já pedagog
- * vnitřní motivace
- * práce s cílem
- * kultura zpětné vazby
- * hodnocení, známkování
- * udržování kázně
- * zvládání vlastních emocí
- * zvládání konfrontačních situací
- * vztahy se žáky
- * vědomé řízení třídy
- * spolupráce s rodiči

CÍLE SEMINÁŘE

Nabýt vědomostí, dovedností, zkušeností, které vám pomohou:

- ...být takovým pedagogem, jakým chcete být
- ...najít si vlastní cestu, na níž budete spokojeni
- ...být žákům průvodcem, mentorem, facilitátorem učení, vzorem, ne nepřítelem
- ...zvládat vlastní emoce, frustraci a stres
- ...vychovávat s respektem
- ...vést odpovědnosti prostřednictvím svobody
- ...vzdělávat, nejen učit
- ...nepromarnit svou autoritu
- ...vědomě řídit třídu
- ...hodnotit tak, aby to mělo přínos pro všechny zúčastněné
- ...budovat ve třídě zdravé vztahy
- ...být si s rodiči navzájem pomocníky
- ...hledat inspiraci, nechat si pomoci
- ...a nestát se krávou učitelkou

ZDROJE JISTOTY, STABILITY

Pedagog a sebepoznání

CO POTŘEBUJU VĚDĚT O SOBĚ?

vzhledem ke své pedagogické profesi

...aby mi to pomohlo být dobrým/lepším?

...aby mi to pomohlo být spokojený?

Fred Korthagen: „Vědomě učíme to, co víme,
nevědomě to, co jsme.“

Co potřebuju vědět o sobě?

Motivace a učení

- ✓ Člověk je k učení předurčen, připraven, nastaven...
- ✓ Rodí se nedokonalý, aby se mohl učit.
- ✓ Učení mu poskytuje evoluční výhodu adaptace na vnější přírodní i sociální podmínky.
- ✓ Při pochopení věcí mozek vyplavuje endorfiny, učení nám přináší uspokojení.
- ✓ Tudíž není pravda, že kdyby děti nebyly k učení nuceny, nic by se nenaučily.

3 S vnitřní motivace k učení

SVOBODA

= rádi se učíme to, co si sami vybereme, způsobem a v čase, který vyhovuje našemu způsobu práce s informacemi

SMYSL

= informace a dovednosti, které nám dávají smysl, připadají nám užitečné v nejširším smyslu slova, paměť dobře uchovává a my máme přirozenou touhu se je naučit

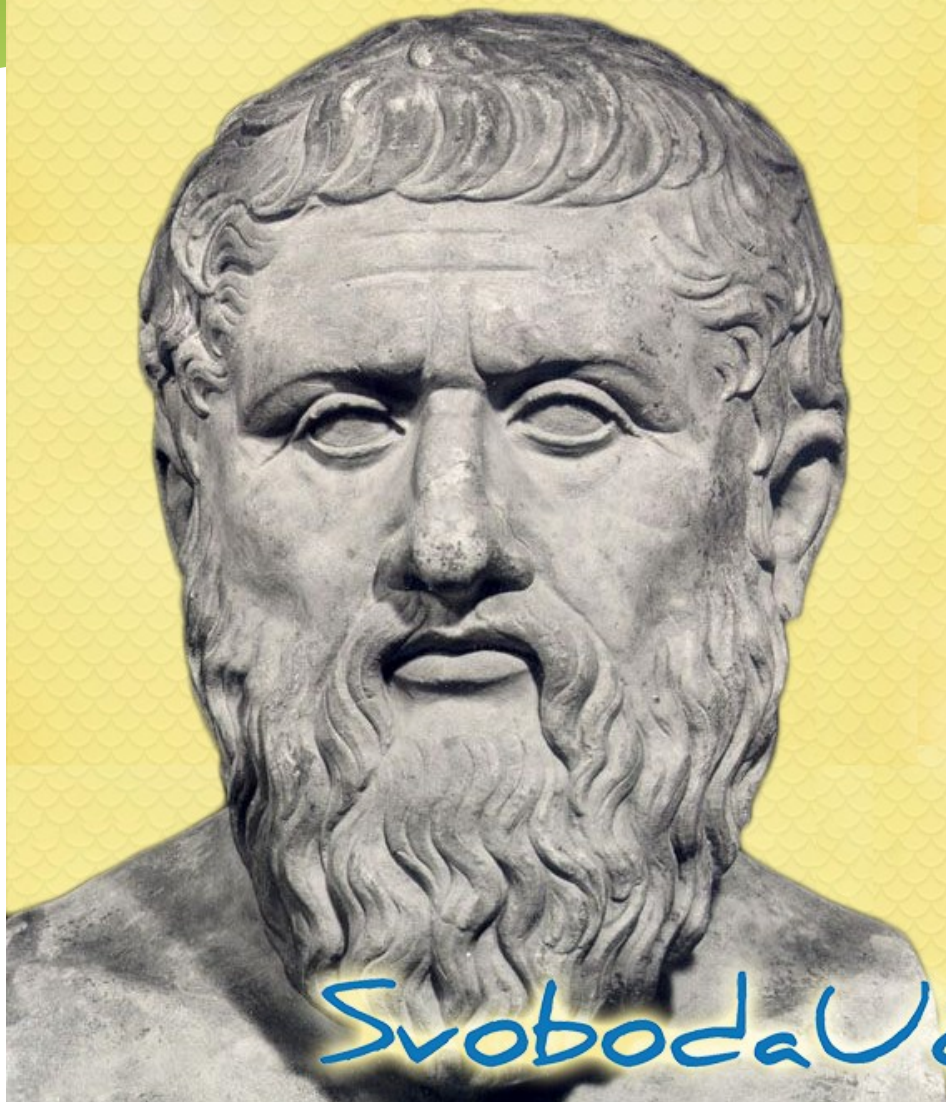
SPOLUPRÁCE

= učení je snazší, můžeme-li si zvolit sociální prostředí, v němž se učíme; přítomnost druhých nás motivuje a inspiruje

Jana Nováčková: Mýty ve vzdělávání

„Vědomosti získané na základě donucení
se neudrží na mysli.“ - Platón

SvobodaUčeni.cz

Jak funguje mozek?

- * Mozek přemýšlí rád, při řešení problémů vyplavuje do krve endorfiny.
- * Paměť je nastavena tak, že dobře uchovává věci, které nám dávají **smysl**, v nichž vidíme užitek.
- * Smysl zároveň slouží jako motivace učit se.
- * Dává nám to smysl, protože:
  - ✓ je to pro nás užitečné, přináší to nějaký zisk
  - ✓ získáváme tím sociální kredit, status, někdy i moc a vliv
  - ✓ usnadňuje nám řešit problémy
  - ✓ dává nám pocit seberozvoje, seberealizace, zvyšuje sebevědomí
  - ✓ vědět je exkluzivní a dává exkluzivitu svému nositeli
  - ✓ přibližuje nás našemu cíli (či vyššímu cíli, hodnotě)
  - ✓ ...

VNĚJŠÍ MOTIVACE

„Klasické školy fungují převážně na vnější motivaci. Uplatňování vnější motivace souvisí s mocenským vztahem k dětem. Děti si na to snadno zvyknou, mnohé se s tím i ztotožní. Vytváří to postoj k životu, k mezilidským vztahům, k práci, že budu dělat jen to a takovým způsobem, abych nebyla potrestaná nebo abych získala odměnu. Ne víc.“

Jana Nováčková

Co umožňuje svoboda při učení (se)

- ✓ budovat a rozvíjet **zodpovědnost** (nejen) za vlastní učení a jeho výsledek 🖱 bez možnosti volby nevzniká pocit odpovědnosti, pouze poslušnost
- ✓ zároveň vás odpovědnost za vlastní chování a jeho důsledky činí **méně závislými** na ostatních a jejich hodnocení 🖱 nečekáte, až za vás někdo něco zařídí, až za vás rozhodne, až vás za něco pochválí či odmění – víte, že je to na vás
- ✓ **hledat a rozvíjet vlastní potenciál** 🖱 dosáhnout svého maxima – jednak si můžete vyzkoušet, k čemu máte dispozice, jednak pak můžete zkusit jejich limity (neuspokojí vás dosažení „jedničky“)
- ✓ nevytváří „mus“, **nečiní** z učení a poznávání nucenou **povinnost** 🖱 negeneruje odpor a potřebu úniku 🖱 nevytváří ostrou hranici mezi povinnostmi a volným časem, je prostě jen čas a je na mně, jak s ním hospodařím
- ✓ rozvíjí sebepoznání a sebevědomí 🖱 mohu si vážit sám sebe, protože, co umím, jsem se naučil vlastní zásluhou

O svobodných školách

Film o svobodné škole Sudbury Valley, na nějž jsme se dívali ve druhé hodině semináře:

<http://youtu.be/2pQyXgrXrIE>

Film o učení a zkušenostech absolventů Zaměření a intenzita (13 min)

<https://www.youtube.com/watch?v=5uV6hZ4b57g>

V odkazech najdete i filmy o fungování školní rady, soudní komise a i o podobných školách ve světě.

ŠKOLA PRO MNE výběr z 1. DÚ

- * místo, kde se necítím být nucený
- * je tu pohyb, sportovní aktivity
- * no stress
- * učil by se, co bych chtěl a potřeboval
- * přizpůsobená žákům a jejich potřebám i handicapům
- * zabývá se aktuálními problémy
- * spolupráce, ne soutěž
- * spolupracuje s rodinou
- * ne povinná, protože povinný = nepříjemný
- * nemusí trvat dlouho, čas ≠ vědomosti
- * nedává písemné DÚ
- * hodnotí pomocí zpětné vazby
- * atmosféra v níž nevadí, že neuspěji
- * rozvíjí osobní potřebu vzdělání, vědění
- * má venkovní prostor
- * názornost, reálný svět
- * malé učící se skupinky, věkově smíšené
- * názory studentů jsou respektovány
- * je dobře zorganizovaná a vytváří jasná očekávání
- * naučí mne, jak se efektivně učit
- * namísto hodin interaktivní workshopy
- * všichni jsou zde spokojení a nikdo nenadává

ŠKOLA PRO MNE výběr z 1. DÚ

- * musela by nabízet něco, co internet nebo jiná vzdělávací media ne
- * můžu si vybrat, co se budu učit
- * přátelské prostředí, rodinná atmosféra
- * studijní atmosféra
- * klidové, odpočinkové místnosti
- * automat na kávu, knihovna, výtah, učebny jako obývací
- * nejen sezení v lavici
- * místo i tempo učení si můžu přizpůsobit
- * je to místo seberozvoje, sebepoznání
- * připravuje pro praktický život
- * pomůže mi k získání titulu
- * rozvíjí kreativitu
- * poskytne vědomosti, které nám pomohou dosáhnout cílů, komplexního vzdělání
- * rozvíjí kritické myšlení, hledání souvislostí, důvěryhodných zdrojů
- * studenti zažívají úspěch
- * studenti jsou odměňováni hodnocením
- * jsou tu pravidla a kázeň jako cesta k úspěchu
- * věci se dozvídáme tak, že se s učitelem bavíme, povídáme si, probíráme věci ve všech souvislostech

ŠKOLA PRO MNE výběr z 1. DÚ

- * hodnocení je nastavené tak, aby každý dosáhl úspěchu, jasná kritéria
- * má jasná pravidla a hranice
- * dáva přehled o světě, základní souvislosti
- * chci se cítit bezpečně
- * začíná nejdřív 9, případně v 10h, nezvoní
- * chci každý den vidět, co jsem se naučila
- * možnost učit ostatní, co jsem se naučila, a učit se od ostatních
- * dá mi vzdělání, které společnost uznává
- * jsou tu centra výuky jednotlivých předmětů
- * vytváří možnost mluvit cizími jazyky
- * ukáže, jaké jsou možnosti v jednotlivých oborech
- * naučí mne písemně i ústně se adekvátně vyjadřovat
- * kombinuje žáky různých zájmů a prostředí
- * musí být žlutá
- * naučí, jak zůstat zdravá
- * učí hrou a příběhy

UČITELÉ PRO MNE výběr z 1. DÚ

- * vlídnost, důvěra
- * baví je učení
- * mají ve věcech systém a vytvářejí ho studentům
- * rozumějí tomu, co učí
- * kombinují různé výukové metody
- * vytvářejí dobrou motivaci
- * dokáží obhájit smysl učiva
- * ovlivňují celou osobnost žáka, jeho hodnoty
- * je vidět, že jim na studentech záleží
- * mají názory i na věci mimo svůj obor
- * podporují při řešení problémů, abych na to nebyla sama
- * nepředkládá hotové myšlenky
- * kompetentní, protože není možné se dobrovolně vzdělávat u nekompetentních učitelů
- * nemusí být kapacitou ve svém oboru, měl by být pomocnou rukou
- * chápající mentoři

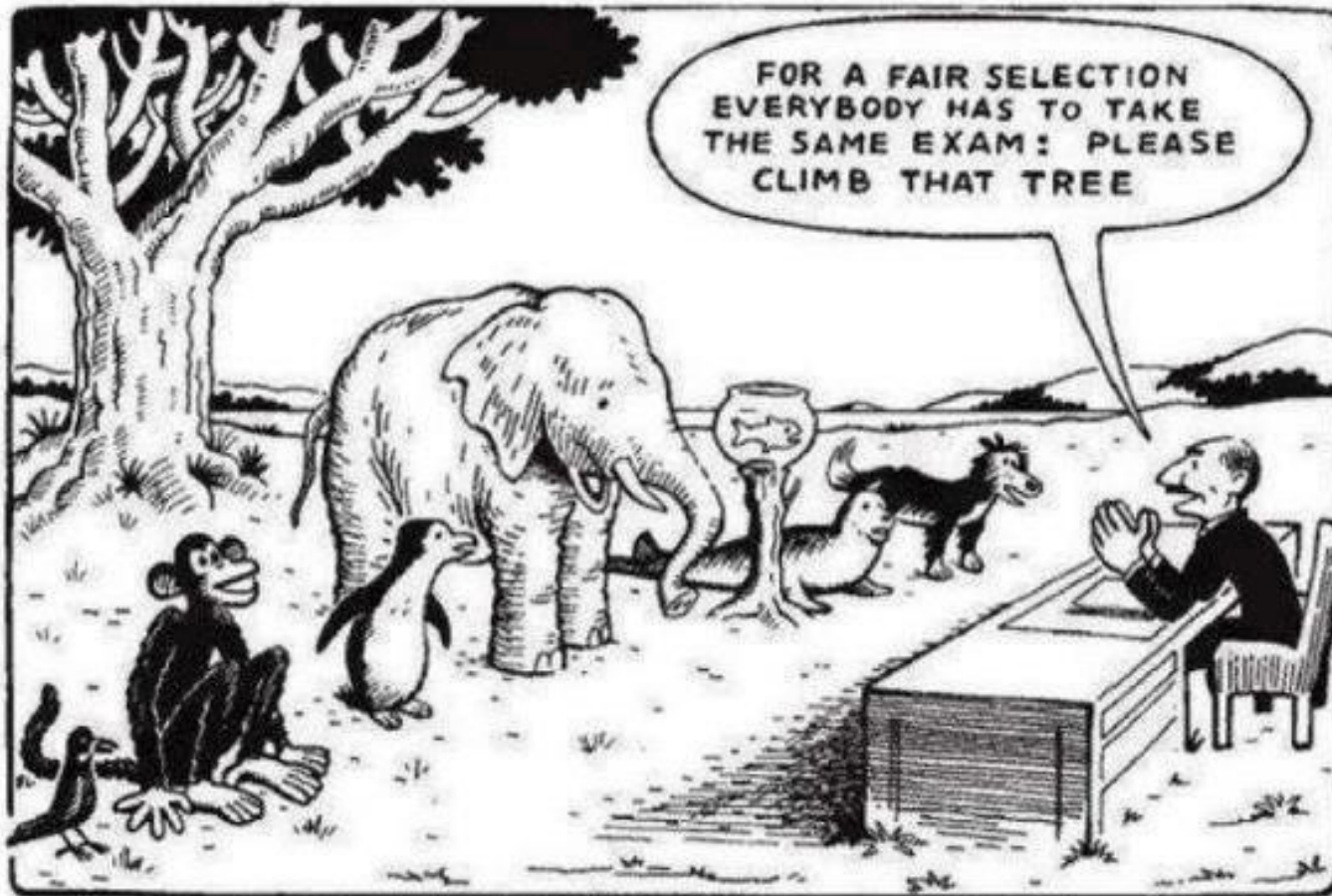
Výběr z 1. DŮ CO JE NA ŠKOLE NENAHRADITELNÉ

- * spolužáci
- * přátelství
- * týmová spolupráce
- * autorita učitele je jiná než rodičovská
- * vzory
- * setkání s disciplínami, které jinde nepotkáte
- * pěstuje sebekázeň a cílevědomost
- * můžu vidět, jak to mají jiní – učí se, řeší problémy
- * naučím se dobře chovat k druhým, etiku
- * místo vytváření názorů
- * komplexnost jako cíl školy
- * vítězství a zklamání
- * výklad učitele, který vysvětlí, co se jinak těžko chápe

HODNOCENÍ

Temná strana hodnocení

Our Education System

O potřebě hodnocení ve škole

Otázka od novináře: Slovní hodnocení, známky, nebo obojí? Co a proč je kde vhodné a pro koho?

Odpověď: Už sama otázka ukazuje, jak moc se nám všem běžná škola zažrala pod kůži. Chtějí snad rodiče v mateřské školce nějaké vysvědčení, či slovní hodnocení? Nebo doma známkujete svoje děti? Jistě, že je pozorujete a máte radost, jak se učí, rostou, zrají... ale přece je neznámkujete ani si v duchu neděláte nějaké slovní hodnocení. Vedle toho samozřejmě děti opravujete, když něco udělají špatně, a pochválíte, když je to dobré. Dáváte jim zpětnou vazbu, ta je důležitá. Ale proč máme dojem, že ve škole to musí být jinak? Proč se děti mají poměřovat s nějakým standardem, který bůhví kdo a bůhví jak sestavil, a nebo se porovnávat s ostatními, kdo je lepší?

K tomu, aby se dítě učilo a rozvíjelo se, nepotřebuje známky ani hodnocení, ale potřebuje zpětnou vazbu a možnost s výsledky zpětné vazby pracovat. Například, jak se dítě naučí z kostek postavit věž? Staví - věž spadne, staví líp, věž je vyšší - spadne, a tak dál. Stejně se dítě učí mluvit, chodit atp.

Ondřej Šteffl via FB

ODMĚNY A CHVÁLENÍ výběr z 3. DÚ

- * Pokud dítě chválíme, pomáháme mu ztotožnit se s jeho dobrými vlastnostmi.
- * Odměna může fungovat, pokud není přislíbena předem, a nedělám-li to tedy s očekáváním odměny.
- * Děti úkol často odbydou, jen aby měli svou hvězdičku, puntík, jedničku...
- * Odměňuji, pokud po dítěti chci něco, co chci jen já, nebo něco, s čím nemusí být srozuměno.
- * Je těžké jinak pracovat s dětmi, které jsou na odměny zvyklé.
- * Je potřeba přemýšlet nad pochvalou/odměnou i trestem, obojí ovlivní vztah.
- * Stěžejním předpokladem „správné pochvaly“ je opravdovost od chválícího.
- * Nemám radost, ze své práce, protože už úzkostlivě přemýšlím, jestli přijde pochvala zvenčí.
- * I tady na škole člověk pro všechna ta zelená políčka zapomene, proč vlastně začal studovat.

Temná strana hodnocení

- **FRUSTRUJE** – narušuje potřebu úcty, někdy i bezpečí, snižuje hodnotu ega
- **DEMOTIVUJE** – způsobuje nepříjemné pocity v souvislosti s učením a školou
- **NÁLEPKUJE** – známky zplošťují pohled učitele na žáka
- **SNIŽUJE SEBEÚCTU A SEBEHONOCENÍ** – poukazuje na chyby a nedostatky, srovnává
- **STAVÍ ŽÁKA PROTI UČITELI** – dává učiteli moc, která může být vnímána jako ohrožující
- **OVLIVŇUJE SOCIÁLNÍ KLIMA**, vztahy ve třídě
- **ODKLÁNÍ ZÁJEM RODIČŮ** – rodiče mají pocit, že zajímají-li se o známky, zajímají se o své děti

Proto má smysl se v pedagogické psychologii bavit o tom, jak hodnotit, abychom negativní prožitky spojené s hodnocením zmírnili či odstranili.

Co podporuje účelnost hodnocení?

KRITÉRIA

Jasně a podrobně stanovená kritéria přispívají ke spravedlnosti hodnocení.

Vytváříte jimi popis žádoucího stavu, udávají směr rozvoje.

Poskytují základní zpětnou vazbu.

Orientují v tom, co je zvládnuté a nač je potřeba se zaměřit.

Rozhodují za učitele (nemusíte váhat mezi 2 a 3, kritéria to určí „za vás“)

Dávají návod, co udělat, aby se hodnocení zlepšilo.

KONZISTENCE

Částečně souvisí s nastavením kritérií. Je „jedno“, jestli jste přísnější či mírnější, důležité je, aby to nebylo pokaždé jinak. Možnost odhadnout výsledek hodnocení na základě předchozí zkušenosti dává žákovi pocit jistoty.

NEPŘECEŇOVÁNÍ

Postoj, že je to „jenom“ škola a „jenom“ známky, vám pomůže nedělat z nich „osudovou“ záležitost. Je to jenom hodnocení jednoho člověka a není to „pravda“ o žákovi, vyjádření jeho hodnoty. Žádné vysvědčení nestojí za sebevraždu, žádné známky za sebepoškozování či pocit, že nestojím za nic.

ZAPOJENÍ SEBEHODNOCENÍ

Mohu-li jako žák přispět do svého hodnocení vlastním pohledem, stane se pro mne přijatelnějším a spravedlivějším. Kromě toho učí sebereflexi, což je dovednost v dospělosti a při jakékoli práci velmi užitečná. Zároveň nás „odnaučuje“ psychické závislosti na hodnocení zvenčí (Co by tomu řekl...?).

Co splňuje užitečné hodnocení?

CO BY SE CHTĚL DOZVĚDĚT?

- Co dělám dobře? Jaké jsou mé silné stránky?
- Kde dělám chybu? – Co to způsobuje? Jaké jsou následky?
- Jak to udělat lépe?
- Co bych mohl zlepšit a jak?
- Perspektiva – co se změní, budu-li to dělat dobře
- Že dělám pokroky, že mi to jde stále lépe.
- Jak jsem vnímán sociálně? – Komunikace, vztahy

JAKOU FORMOU?

- popisně a konkrétně
- profesionálně – kdo hodnotí, ví, jak to má vypadat
- ne ve spěchu
- s prostorem na reakci, příp. sebehodnocení
- akceptovatelně, citlivě, diplomaticky - neranit
- přímo, bez „okecávání“
- nepředpojatě

Formativní hodnocení

je založeno na:

- * stanovení výukových cílů a sledování pokroku každého žáka
- * vzájemné komunikaci mezi žákem a učitelem i žáky navzájem
- * pravidelném a četném vyhodnocování žákovské práce formou **zpětné vazby**
- * dobré f.h. v sobě navíc obsahuje **pokoru**, vědomí, že je to můj subjektivní pohled a že nemusím mít pravdu
- * *Učitelé, kteří používají formativní hodnocení, nesrovnávají žáky mezi sebou, ale zaměřují se na dosahování učebních cílů u každého z nich. To umožňuje každému dítěti zažít uspokojení z vykonané práce a nabytí patřičné důvěry ve své schopnosti a podporuje rozvoj kompetence k učení.*

O ÚČELU z vašich DÚ

- ↪ k motivaci, aby žáky hnalo kupředu
- ↪ mělo by poskytovat celkový obraz o osobnosti žáka
- ↪ zpětná vazba o tom, co zvládá, co ne vzhledem k požadavkům či normě
- ↪ je ukazatelem výkonu
- ↪ mělo by sloužit hlavně žákům samotným
- ↪ mělo by poskytnout objektivní obraz žákova výkonu
(pozn. ZK: osoba nikdy nemůže poskytovat objektivní hodnocení, pouze více či méně subjektivní)
- ↪ učitel jím sleduje svoji práci
- ↪ je zprávou pro rodiče o tom, jak jejich dítě roste a dospívá
- ↪ mělo by naplňovat motto „Pomoz mi, abych to dokázal.“

JAK? z vašich DÚ

- ↪ za všech okolností spravedlivé a povzbudivé
- ↪ přehledně viditelné i v delším časovém horizontu
- ↪ tak, aby nesvádělo k labelingu
- ↪ hodnotit, jak se žákovi dařilo dosahovat cílů
- ↪ zohledňovat úsilí
- ↪ obě strany jsou seznámeny s kritérii a okolnostmi hodnocení
- ↪ při hodnocení neškatulkovat, nenechat se ovlivnit emocemi
- ↪ hodnocení by mělo dítě dostávat, je pokud si o něj řekne
- ↪ hodnocení bych zrušila úplně, rozhodně známkování

CO ZPŮSOBUJE? z vašich DŮ

- ↪ známkování vyvolává soutěživost
- ↪ rodiče vnímají známku jako jediné hodnocení žákovy práce
- ↪ známka nic nesděluje
- ↪ slovní hodnocení pomáhá učiteli utřídit si myšlenky o jednotlivých žácích
- ↪ ž. známky vnímají jako něco, co jim sděluje, jestli jsou „dobří“, nebo „špatní“
- ↪ pro učitele je snadné, ale omezující
- ↪ rodič často neví, zač a proč bylo dítě hodnoceno (test Měkkýši – 3)
- ↪ hodnocení na škále 1 – 5 není přínosné ani vypovídající
- ↪ nemá pro mne význam, sama nejlépe vím, co umím
- ↪ učí děti přijímat i špatné hodnocení

O NÁSLEDČÍCH z vašich DÚ

- ↪ děti jsou trestány za chybu, pak se bojí cokoli říct
- ↪ má-li dítě jedničky, rodiče nevědí, že by mohlo dosáhnout i lepších výsledků
- ↪ známky mne urážely, říkaly, jsi jenom malá a hloupá, čekej, až přijde někdo velký a chytrý a řekne ti, jak jsi to udělala
- ↪ známky nestojí za to, aby měl kvůli nim žák zdravotní či psychické problémy
- ↪ číselné hodnocení pro mne nemělo význam, sama vím, co umím
- ↪ jak žák hodnocení přijímá závisí na postoji rodiny
- ↪ hodnocení byl pro mne vždycky bič, který mě hnál být nejlepší, čehož bych se dnes ráda zbavila

UDRŽOVÁNÍ KÁZNĚ

*aneb Bič a malej dvůr?
aneb Herodes, to byl král!*

Kázeň – co se tím vlastně rozumí?

etymologie:

Staročesky i kazn, kazň, kázen, též ve významu '**pokárání, trest**', staropolské kaźń, staroruské казнь, slovinské kázen, staroslověnské казнь (kazнь) téhož významu. Praslovanské *kazнь se obvykle vykládá z *kazati (viz kázat, srovnej ruské наказать 'potrestat'), vývoj významu by byl '**ukazovat, poroučet**'--> '**napomínat, trestat**'.

význam:

- * **závazné dodržování nastoleného řádu; vynucování či pravidla takového chování**
Na všech školách v Rakousku-Uhersku musí být zavedena kázeň.
- * **dobrovolné omezování sebe sama; sebeovládání, sebekázeň**
Co by dělal fakír v lázních, se svou velkou vnitřní kázní?

<http://cs.wiktionary.org/wiki/kázeň>

Jak tomu rozumíte vy? Co je pro vás kázeň? Poslušnost? Ticho?

Situace, kdy všichni dělají, co je třeba? Dodržování pravidel?

PŘÍČINY NEKÁZNĚ

PŘÍČINY na straně žáka

Neví, co má dělat, nebo nechce, nebo nemůže.

Žák nepracuje, když ho to nebaví, nedává mu to smysl, je unavený, přehlcený.

Žák může nepracovat, protože ztratil orientaci v učivu či organizaci hodiny.

Nepracuje, protože nemá pomůcky nebo jeho schopnosti nestačí na zadaný úkol.

Lék?

- * udržovat žáky orientované * učit zajímavě a zajímavé*
- vysvětlovat smysl * respektovat úroveň i únavu
- *vyžadovat pomůcky * ...

PŘÍČINY na straně učitele

Neřídí práci třídy nebo ji řídí špatně.

Pokud učitel práci žáků, třídu neorganizuje, nerozhoduje, nenastaví pravidla a není důsledný v jejich dodržování.

Pokud učitel třídu sice řídí, ale nevhodnými prostředky, nerespektuje situaci či stav žáků.

Pokud učitel výběrem učiva, jeho podáním, způsobem výuky nedokáže získat a udržet pozornost.

Lék?

- * mít dobře rozmyšlené nejen CO budu učit, ale hlavně JAK* reagovat na situaci * nastavit pravidla a důsledně je dodržovat *učit zajímavě a zajímavé * vysvětlovat smysl ...

PŘÍČINY na straně okolností

Rušení

- * hluk, spolužáci, učitel, zrakové podněty...
- * události v rodině, ve třídě, ve škole, ve světě...
- * počasí...

Čas

- * biorytmy, únava či excitace, přesycení, jídlo...
- * vliv prázdnin, svátků, jiných vyučovacích hodin...

Lék?

- * „bojovat“ s tím , což vyžaduje učitelovu energii a dobrou strategii
- * přizpůsobit se, respektovat a vybírat takové činnosti a témata, která žáci v daném stavu zvládnou

PŘÍČINY na straně rodiny či společnosti

RODINA, SPOLEČNOST

Žák přichází ovlivněn výchovným stylem či hodnotami, které nejsou v souladu s tím, jak je to ve škole.

Může se pak řídit podle nevhodných vzorů či vzorců chování.

Lék?

- * „nebojovat“ s tím , nepřístupovat k tomu, že je to a priori špatně doma a dobře ve škole
- * vysvětlovat, zdůvodňovat

Děti dokážou bez problémů chápat, že jiná pravidla fungují doma a jiná jinde (ve škole, na táboře, u babičky...), ale musejí je znát, chápat jejich smysl, musí být důsledně vyžadována.

Podobné je to s hodnotami. Pokud napadnete hodnoty, v nichž dítě vyrůstalo, spíše se zatvrdí. Je potřeba respektovat, vysvětlovat, zdůvodňovat, a to všem zúčastněným.

PREVENCE NEKÁZNĚ - pravidla

Z příčin nekázně je jasné, že nejvíce toho proti ní může a musí (tedy měl by) udělat **učitel**.

Učitel je zodpovědný za výuku, což znamená za **vytvoření podmínek, v nichž se žáci mohou učit**. A takové podmínky vyžadují určitou míru omezení svobody včleněnou v pravidlech.

Učitel je ten, kdo **pravidla (spolu-)určuje** a důsledně dbá na jejich dodržování (protože jen tak jsou opravdu platná).

Smyslem pravidel je vytvoření situace umožňující učení, a to v **bezpečném prostředí**. Při stresu a strachu se mozek totiž nemůže učit.

Jistota přichází se **stanovením hranic** (pravidel) – vím, co mám dělat, když... A vím, že když to udělám, nebudu potrestán, zesměšněn, napaden apod.

PREVENCE NEKÁZNĚ - vztah

Pokud budete svůj vztah se žáky vnímat a praktikovat jako boj o převahu, jako „kdo s koho“, bude vás to stát hodně sil při řešení (i záměrné) nekázně.

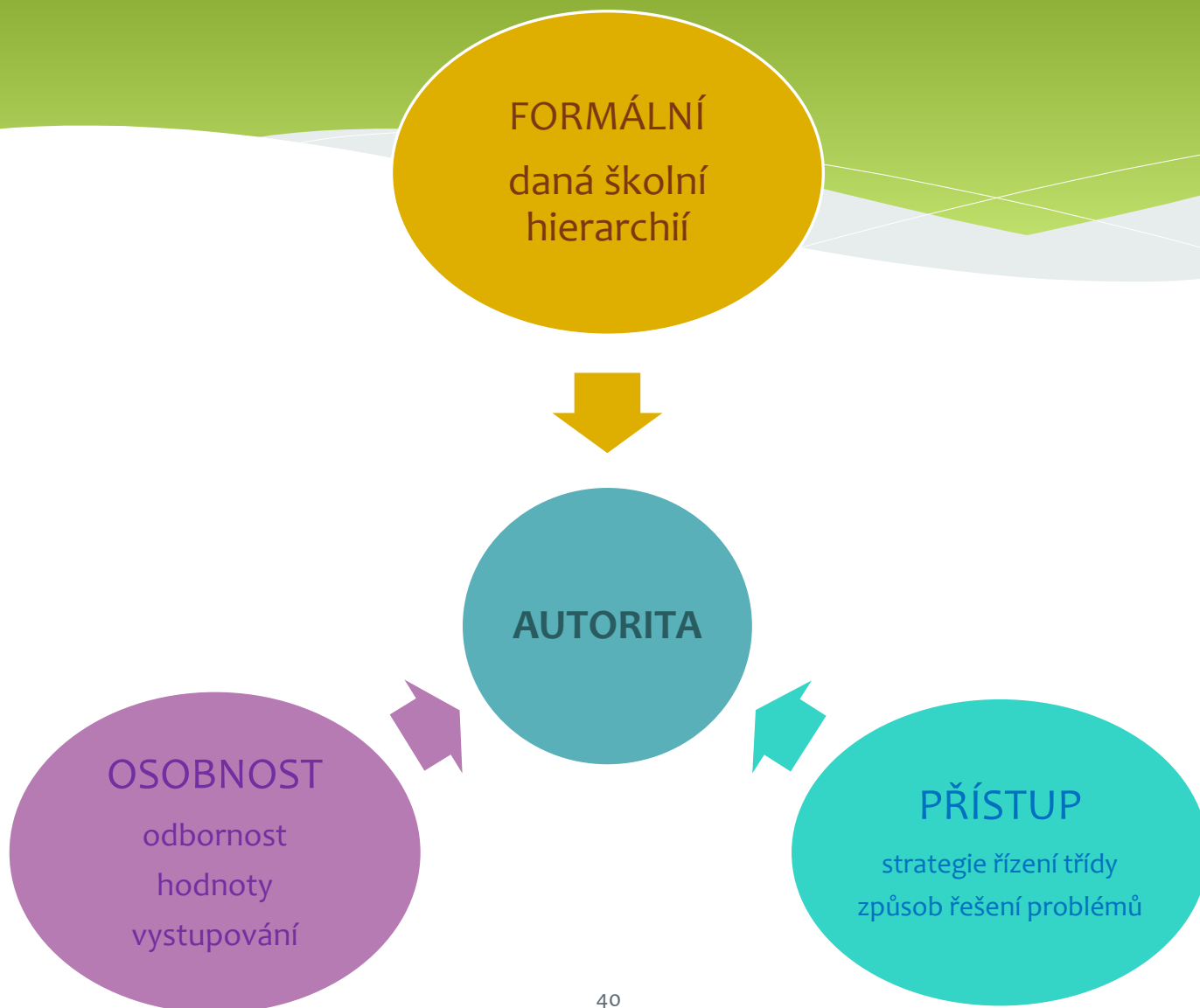
Vztah vzájemně vyjadřované a vyžadované úcty a respektu naopak „samovolně“ generuje ukázněnost (samozřejmě ne vždy, někdy je vliv dalších okolností silnější).

Můžete mít přátelský přístup, ale nesnažte se o kamarádství. Jednak se v něm těžko udržují hranice, jednak to nemůže být rovný vztah, pedagog má odpovědnost.

Seberefektivně se ptejte, jak vnímám své žáky, kým pro mne jsou? Vaše očekávání a základní „vklad“ může vztah determinovat už od počátku. Uvědomte si, že jste to vy, kdo udává charakter vztahu/ů.

🏠 Jsou žáci „materiál“? Jsou to hlavy, do kterých musím něco naskládat? Jsou to jedinečné bytosti, v jejichž přítomnosti je radost pobývat? Jsou to inspirativní osobnosti, od kterých se stále učím? Je to banda blbců? – Je jasné, že jak o žácích smýšlíte, velmi ovlivňuje vaše₃₉ vztahy (vizte [Pygmalion efekt](#))

ZDROJE UČITELOVY AUTORITY

JAK MÍT AUTORITU?

1. Stavějte ji spíše na tom, **kdo jste, jaký jste a co umíte**, než na tom, kým jste.
2. Zajímejte se o žáky. **Respektujte je a respekt vyžadujte.**
3. Buďte tím, kdo **rozhoduje, organizuje a řídí.**
4. Vědomí toho, že v každé chvíli jste **vzor**, vám může být dobrým průvodcem.
5. Nenechávejte **emoce**, aby rozhodovaly za vás.
6. Neberte se příliš vážně. (viz Fontana o stránku dál)
7. **Učte se** sám/sama od sebe. Reflektujte situace, které jste zažili, a hledejte v nich, co (ne)funguje.
8. **Nebojte se** přiznat chybu, nejistotu či nevědomost a nebojte se požádat o pomoc či radu.

JAK (NE)MÍT AUTORITU?

Sociální interakce, vztah učitel - dítě a osobnost učitele

razňováním své důležité úlohy v oné senátní rozpravě. Nakonec dosahuje rozhodného vítězství lékař triumfálním pokynem: „Teď otevřte ústa!“ Zbaven řeči, ani senátor toho mnoho nezmůže.

I když je to jen zábavné čtení, přesto nám ukazuje, jak malichernými se mohou lidé stát, když se pustí do boje o svůj status. V průběhu tohoto boje se zapomíná na dobro věci či instituce, které oba mají sloužit, a záleží jedině na tom, kdo bude společensky povýšen a kdo ponížěn. Spojíme-li tento smutný stav věcí s dřívějším pojednáním o osobnosti a o sebepojetí, bude asi na místě říci, že mnozí lidé, kteří takto zbytečně obhajují svůj status, bývají nejistí nejen pokud jde o tento status, ale i pokud jde o ně samé. Lidé se skutečným sebepřijetím a sebevědomím nemají potřebu příliš usilovat o to, aby udělali na druhéh dojem prostřednictvím soupeření. Vědí, kdo jsou, realisticky hodnotí sebe a své schopnosti (ať už jsou vysoké, či skrovné) a nemají zájem zvyšovat si sebevědomí malicherným společenským sebeředváděním.

Sociální status a škola

Téma statusu se vyskytuje ve všech společenských institucích, zvláště v těch, které mají hierarchickou strukturu, tedy i ve školách. Ve školách sahá hierarchie od ředitele níže přes zástupce ředitele, vedoucí předmětových komisí, třídní a ostatní učitele, provozní personál až po děti. Taková hierarchie je pochopitelná a slouží prospěšnému účelu. Stejně tak i respekt vyžadovaný od každé úrovně této hierarchie vůči úrovni vyšší. Je však na místě připomenout dvě věci. Za prvé je to skutečnost, že respekt, který si člověk získá, platí mnohem více než respekt, který mu připadne prostě jen proto, že zastává určitý úřad. Dospělí, kteří si stěžují, že děti jim nevykazují přiměřenou úctu, často spoléhají na to, že jim získají samočinně díky svému postavení, věku nebo jen kvůli svému statusu dospělých, a nesnaží se jim získat vlastním chováním a moudrostí. Pokud úctu samočinně nezískají, nevědí, jak se s tím vyrovnat, a propadají stále útočnejším a autoritářštějším způsobům.

Druhou věcí je nešťastný fakt, že ve školní hierarchii dětem automaticky připadá spodní místo. V určitém smyslu je to nevyhnutelné, neboť děti nutně mají v řádu školy nejmenší pravomoc. Škola je tu přece koneckonců k tomu, aby sloužila svým dětem. Bez dětí by nebylo ani školy, ani učitelů. To není argument směřující k tomu, aby se s dětmi rázem začalo jednat, jako by měly vyšší status než dospělí. Je to však argument ve prospěch toho, aby škola při své organizaci měla na mysli na prvním místě zájmy dětí a jejich vzdělávání. Hierarchie a status mají cenu pouze tehdy, jestliže přispívají k úspěšnějšímu fungování školy jako zprostředkovatele dětského učení v oblastech „poznání“ i „bytí“ (kapitola 10).

Pro udržení kázně je důležitý poznatek, že přehnaná snaha učitele trvat na svém statusu a důstojnosti nepředstavuje pro mnoho dětí nic jiného než dráždívou výzvu. Učitelé, pro které jejich status a důstojnost jsou věcí mimořádné dů-

Sociální chování a sociální dovednosti

ležitosti, poskytují dětem neustálé pokušení hledat způsoby, jak je přivést do nesnází. Dobří učitelé mají respekt svých žáků, protože představují dobrý příklad své role: získávají si jejich zájem a mají dovednosti, které by si žáci také rádi osvojili. Rychle a vhodně řeší nesnáze ve třídě a získávají si obdiv svou spravedlností a svými společenskými kvalitami. Nemají potřebu stále se utíkat ke statusu svého postavení, aby se dokázali před třídou prosadit.

Zbytečné prosazování statusu učitele

Pro každého učitele je tedy užitečné, aby se podíval blíže na drobné taktiky, které si možná vytvořil k nadbytečnému prosazování svého statusu. Povahu těchto taktik trochu přibližují v této kapitole již dříve uvedené příklady. Učitel se nadbytečně prosazuje například následujícími způsoby: Ignoruje oprávněné požadavky žáků na pozornost a informaci. Předpokládá, že děti se musí „srovnat“ s nepříjemnostmi a nepohodlím, které by žádný dospělý nesnášel ani chvíli. Opovržlivě zachází s majetkem dítěte. Zbytečně přerušuje děti dříve, než dokončily svou řeč. Odmítá odůvodněná vysvětlení a omluvy. Hrubě komentuje písemné práce dětí. Užívá ponižujících oslovení a výrazů. Projevuje sarkastický postoj, nezdvořilost, nedostatek vřavavosti a soucitu, úmyslnou nespravedlivost. Všechny uvedené taktiky a řada dalších jsou známkami toho, že učitel prosazuje svůj status nadřazenosti nad dítětem. Kdykoli někdo jedná s druhým tak, že ten mu na to nemůže odpovědět stejným způsobem, musíme pojmut podezření, že mu jde o status. Při určitých příležitostech je ovšem status naprosto odůvodněný. Učitel, který se snaží vždy vystupovat vůči dětem jako jim naprosto rovný, nevydrží ve většině tříd dlouho. Je však velký rozdíl mezi nezbytným a oprávněným uplatněním statusu a právě uvedenými případy. Takové úmyslné pokořování dětí slouží především ke zvyšování prestiže učitelů v jejich vlastních očích.

Podobně jako je prospěšná předchozí úvaha pro učitele, bývá dobré i pro školu jako celek, když se čas od času podívá na vlastní strukturu řízení a zváží, zda se mezi členy učitelského sboru a mezi učiteli a provozním personálem neuplatňují zbytečné rozdíly v hierarchickém postavení a statusu. Kultivovaní pracovníci, jakými jsou učitelé, prokazatelně pracují nejlépe tam, kde cítí, že jejich snaha je uznávána a respektována a kde mají právo vyslovovat se k řízení a chodu organizace. Od učitelů, kteří nemají žádnou možnost seznámit se svými názory na řízení a chod školy ty, kdo stojí v hierarchii nad nimi, a kteří pracují v nevyhovujících podmínkách, jež by však při troše dobré vůle bylo snadné změnit, lze sotva očekávat, že budou pracovat s maximální výkonností a maximálním nadšením.

DOBRÁ PRAVIDLA

1. známá, jasná, srozumitelná
2. logická, dávají smysl, neřeší malichernosti
3. odsouhlasená
4. žitá – důsledně dodržovaná uplatňovaná
5. všeobecně platná (výjimky jsou zdůvodněné)
6. konkrétní (neumožňují „gumový“ výklad)
7. dostupná (zapsaná a přístupná všem zúčastněným)
8. otevřená – po vzájemné dohodě či v odůvodněných případech je možné je změnit
9. doplněná důsledky – buď obecným výčtem možných důsledků, nebo ke jednotlivým pravidlům konkrétní důsledky

Pokud má učitel takto nastavená pravidla, mnohá nekázeň vůbec nevznikne. Pokud ano, nemusí se pokaždé znovu rozhodovat, jak a jestli ji řešit. Má to nastavené v pravidlech. Zároveň nevyvolává v žácích pocit nespravedlnosti. Jsou pro něj i dobrou oporou při jednání s rodiči.

KDY TO NEFUNGUJE?

1. JE-LI HŘIŠTĚ MOC MALÉ = MOC PRAVIDEL. Pokud učitel zneužívá svého statusu, nastaví pravidel moc a moc přísně. Zasahuje do osobního prostoru žáka (jak sedí, co má na sobě...), napadá jeho důstojnost (zesměšňuje, ponižuje, útočí), lpí na svém statusu a důstojnosti, víc řeší, než učí. Přirozenou reakcí je buď útěk a strach (a vyhýbání se výuce či jakési podlézání, abych se nestal terčem), nebo útok (pomsta, revolta, napadání učitelova statusu).
2. JE-LI HŘIŠTĚ MOC VELKÉ = MÁLO PRAVIDEL. Mantinely nejsou nebo jsou tak široké, že máme přirozenou tendenci je hledat a zkoušet. Co (to) udělá, když... Nekázeň vzniká, protože žáci zkoušejí, co si mohou dovolit, kde už narazí. Tato situace vyvolává pocit nejistoty.
3. HŘIŠTĚ JE NĚKDY VELKÉ, JINDY MALÉ. Pravidla vznikají a zanikají ad hoc, učitel je nepředvídatelný. Míra jeho přísnosti či mírnosti se proměňuje, obvykle se to projevuje i v hodnocení. Z hlediska žáka je to ohrožující situace, nikdy neví, jak to bude teď... *Pokud se vám to stane jako začínajícímu učiteli, je to v pořádku, neměl by se z toho ale stát styl.*

PROČ TO NĚKDY NEFUNGUJE?

Někdy budete zkoušet první poslední a stejně se vám nepodaří žáky získat a udržet ukázněné.

- ⇒ Jsou příliš zvyklí na příkazy a uplatňování moci, takže reagují vzdorovitě, i když na ně netlačíte.
- ⇒ Učitelé s nimi nepracovali či pracovali nevhodně a třída už je „rozjetá“.
- ⇒ Je z vás cítit nejistota či obavy, často ji prozradí neverbální komunikace. (S tím vám může pomoci technika v tomto [TED videu](#))
- ⇒ Děláte něco, co třídu či jednotlivce nějak provokuje či popouzí. Ptejte se kolegů, jestli i v jejich hodinách žáci tohle dělají...
- ⇒ Něco jste neodhadli, nesprávně posoudili či vyhodnotili a je to tedy moc/málo náročné, ve špatný čas, nevhodným způsobem...

Pokud tomu věnujete reflexi, řeknete si, co se stalo a proč a co příště lépe, už se vám to nestane.

DŮSLEDKY

Pokud už nekázeň vznikne, pravidla jsou porušena, musí se „něco“ stát. V ideální situaci přináší porušení pravidel přirozený důsledek (Bez práce nejsou koláče.). Ve škole se snažíme nastavovat k pravidlům takové důsledky, které se nejvíce podobají těm přirozeným.

Co chci od DŮSLEDKŮ?

- * aby souvisely s typem „provinění“, porušení pravidel (Když to rozbiješ, tak to oprav.)
- * aby působily preventivně (odrazovaly)
- * aby platily vždy pro všechny (a pokud to tak být nemůže, musí být všem jasné, proč to pro někoho nebo někdy neplatí) – **spravedlivé**
- * aby přišly co nejdříve
- * aby byl přiměřené závažností, časem, obtížností
- * aby vedly k pochopení smyslu pravidel
- * aby neponižovaly
- * aby se nevršily (nepřinesení úkolu znamená další úkol atd., až je toho tolik, že to žák „vzdá“)
- * ...

JAK REAGOVAT NA NEKÁZEŇ?

Než si vyberete, co uděláte, uvažujte o tom:

- ✓ Nakolik mi to naruší hodinu? Budu muset přestat dělat, co dělám? Kolik dalších vyruší? Je to potřeba? (někdy ano)
- ✓ Jak je to účinné? Jak silný a jak trvalý efekt to bude mít? Nevyvolá nutně protireakci?
- ✓ Je to přiměřené? Odpovídá má reakce závažnosti či nebezpečnosti porušení pravidel?
- ✓ Je to vhodné/etické? – ponižuje? zesměšňuje? nálepkuje? frustruje? je zákonný? řekl bych to dospělému?
- ✓ Co tím žáky učím? Co mu ukazuju?

inspirace v tomto textu: <http://www.eduin.cz/clanky/proc-prestat-ucit-prikazy-a-instrukcemi-zpusobem-platnym-od-dob-marie-terezie/>

REAKCE NA (nezáměrnou) NEKÁZEŇ

Seřazené podle rušivosti:

- ↓ oční kontakt, výhrůžný pohled + gesto 😊
- ↓ přiblížení se, narušení osobního prostoru
- ↓ změna hlasu, pozice
- ↓ oslovení + přímá otázka (nikoli napomenutí), pokyn
- ↓ selektivní ignorování
- ↓ zaměstnání či změna činnosti
- ↓ distance či změna prostředí
- ↓ promluva s žákem mezi čtyřma očima → dohoda
- ↓ spolupráce s rodiči, kolegy a odborníky

PROČ NEFUNGUJE...?

plané VYHROŽOVÁNÍ

Výhrůžka může být funkční, pouze pokud je/může být naplněna.

KŘIK

Je-li častý, žáci si zvyknou a přestanou ho vnímat varovně. Zároveň ho mohou vnímat jako signál toho, že učitel situaci nezvládá.

POZNÁMKA

Pokud poznámka obsahuje pouze popis žákova chování ve škole, s nímž nemohou rodiče nic dělat, také nic neudělají. Poznámka má smysl, pokud rodiče žádáme o něco, co může žákovi ve škole pomoci. Má-li mít poznámka varovnou funkci, musí to být ojedinělé opatření.

CITOVÉ VYDÍRÁNÍ

Je spíše projevem učitelovy slabosti a bezmoci. Pokud ve třídě vládne oboustranný respekt, žáci jsou empatičtí přirozeně.

KOLEKTIVNÍ TREST

Může následovat pouze po kolektivním „provinění“. Jinak vyvolává pocit nespravedlnosti a „lynč“ provinilce.

IRONICKÉ „SETŘENÍ“

Obvykle napadá důstojnost žáka. A přesto, že ho možná v danou chvíli „usadí“, je pravděpodobné, že se nám jindy „vrátí“.

Jak zvládnout vlastní (negativní) emoce?

- * Zmapovat si pro sebe situace, které mne popouzejí, rozčilují apod. více než jiné. Zapátrat po důvodech a rozhodnout se, nakolik jsou relevantní.
- * Pochopit, že to není osobní, že žáci neútočí na vás, ale na vaši pozici, status, sociální roli ze pozice své sociální role žáka, studenta...
- * Chápejte to tak, že nenechat se rozhodit, zachovat klid je součástí vaší profesionality.
- * Pokud se děje něco emočně zátěžového, nenechat se emocemi ovládnout, nenechat se rozhodovat (napočítat si do deseti, na chvíli odejít z místnosti apod.)
- * Nejste-li si jistí, že zvládnete situaci vyřešit na místě, odložte její řešení po hodině, po vyučování, dá vám to čas vychladnout a rozmyslet se.
- * Pokud v afektu uděláte něco, na co nejste pyšní, omluvte se.
- * Najděte si způsob, jak v sobě negativní emoce neshromažďovat, jak je co nejdříve odvětrat, abyste mohli začínat s „čistým stolem“.
- * Výše uvedené neznamená, že se nemůžete rozzlobit, naštvat, urazit, dojmout, radovat... Učitel není robot a **projevování emocí** je součástí jeho výchovného působení. Neměly by vás ale ovládnout a rozhodovat za vás.

DOBŘE TEXTY K TÉMATU HODNOCENÍ

Snaha o jedničky brání dětem v učení

<http://www.eduin.cz/clanky/respekt-snaha-o-jednicku-brani-detem-v-uceni/>

Problematika hodnocení ve škole

<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/993/problematika-hodnoceni-ve-skole.html/>

Jak to vypadá ve škole, kde se neznámkuje

<https://www.stream.cz/vsi-ve-skole/10005225-jak-vypada-znamkovani-bez-znamek>

Text o zavádění slovního hodnocení:

<http://domaci.ihned.cz/-skolstvi/c1-63866570-od-pristiho-roku-se-zacne-zavadet-slovni-ohodnoceni-zaku-ucitel-navrhne-jak-se-zlepsit>

O mapách učebního pokroku vedle/namísto známek u nás.

http://zpravy.idnes.cz/mapy-ucebniho-pokroku-06d-/domaci.aspx?c=A141202_095406_domaci_zt + odkaz přímo na mapy: <https://mup.scio.cz/#>

CO BY MĚLA ŠKOLA NAUČIT?

Co by měla škola naučit?

Přestože existuje RVP a ŠVP, který na tuto otázku odpovídá, považuji za užitečné, abyste si na tuto otázku odpověděl každý sám.

Co považuju za důležité?

Co bude užitečné?

Co z toho, co umím, mi opravdu pomáhá? Dá se to naučit ve škole?

Co mi ze školy chybělo?

Budete-li mít odpovědi, o nichž jste přesvědčeni, dostanou se do vaší výuky a výchovy bez ohledu na to, jaký předmět učíte.

PROFIL ABSOLVENTA

- Je důležitým nástrojem pedagogické práce. Jsou v něm totiž formulovány cíle, k nimž naše práce směřuje.
- Aby se s profilem dobře pracovalo, měly by být cíle dobře formulované, abychom dokázali v každé chvíli říci, co už máme hotové, jak daleko jsme, na co je potřeba dát nyní důraz apod. (viz S.M.A.R.T. metoda)
- Profil absolventa by měl obsahovat jak formulování tvrdých vědomostí a dovedností, které by měl absolvent zvládnout v našem oboru, tak měkké dovednosti a postoje.
- Měkké dovednosti je nutné formulovat hodně konkrétně a úzce, jinak nedokážeme jejich naplnění reflektovat. (tj. nikoli *komunikační dovednosti*, ale *žák je schopen se zeptat, pokud něčemu nerozumí, umí formulovat svůj názor a prezentovat ho před ostatními* apod.)
- Z profilu absolventa vcelku jednoduše vyplývají dílčí cíle na konkrétní časové úseky (školní rok, pololetí apod.). Chci-li po nějakém čase naučit studenta TO, musí předtím zvládnout ONO.
- Naplňování cílů a dílčích cílů je velmi motivující pro učitele (co už jsem zvládl a „neběhám v kruhu“), a pokud jsou cíle veřejné a sdílené, tak i pro žáky či klienty.

Co by měla škola naučit? Pohled zvenčí

1. Kladení otázek. Co chceme pro naše děti jako studenty nejvíce, je být schopen učit se na vlastní pěst. Ať už se budou chtít naučit cokoli. Protože pokud tohle budou umět, pak není nutné, abychom je museli učit všechno. Prvním krokem k učení se, jak se vzdělávat, je naučit se klást otázky. Děti to naštěstí dělají úplně přirozeně. Můžeme to jen podporovat.

2. Řešení problémů. Pokud dítě bude umět řešit problémy, bude moci vykonávat jakoukoli práci. Každá nová práce vypadá hrozně, ale ve skutečnosti se jedná jen o další problém, který je třeba vyřešit. Nové dovednosti, nové prostředí, nové požadavky...

3. Řešení projektů. Pracujte na projektech se svými dětmi. Umožněte mu sledovat, jak se to dělá tím, že vám bude pomáhat. Pak ho nechejte zvládat více a více věcí samostatně. Jak získá sebevědomí, nechte ho řešit více na vlastní pěst. Brzy se z jeho učení stane jen řada projektů, ze kterých bude nadšené.

4. Hledání zájmu. To, co pohání, nejsou ani cíle, ani disciplína, ani vnější motivace, ani odměny, ale zájem. Pomozte svému dítěti najít věci, které ho budou zajímat. To znamená zkoušení spousty různých věcí a nalézání těch, které ho nadchnou nejvíce, což mu pomůže opravdu se z toho těšit. Od žádného zájmu ho neodrazujte. Povzbudte jej. Také z žádné aktivity nevysávejte všechnu legraci. Ale můžete z ní učinit i něco užitečného.

5. Nezávislost. Děti by měly být postupně učeny, jak stát na vlastních nohou. Samozřejmě po troškách. Pomalu je povzbuzujte, aby se do činností pouštěly samostatně. Ukažte jim, jak něco udělat, modelujte to, pomozte jim s tím a pak pomáhejte méně a méně a nechejte je, ať udělají nějaké vlastní chyby. Vložte do nich důvěru v sebe sama tím, že zažijí spoustu maličkých úspěchů a vyřeší nějaké své přehmaty. Jakmile se jednou naučí, jak být nezávislé, uvědomí si, že nepotřebují, aby jim učitelé, rodiče či šéf radili, co mají dělat. Mohou řídit samy sebe a být svobodné.

6. Být šťastný sám o sobě. Příliš mnoho z nás rodičů váže štěstí dětí na svou přítomnost. Když dítě vyroste, najednou neví, jak být šťastné. Okamžitě se musí připnout k příteli či přítelkyni nebo ke kamarádům. Pokud v tomhle neuspějí, budou se snažit najít štěstí v dalších vnějších věcech – v nakupování, jídle, videohrách, na internetu. Ale když se dítě už od útlého věku bude učit, že může být šťastné i samo, že si může hrát a číst a představovat, získá jednu z nejcennějších schopností, která existuje.

7. Soucit. Jedna z nejdůležitějších dovedností vůbec. Musíme ji pěstovat, abychom mohli dobře spolupracovat s ostatními. Abychom pečovali i o jiné lidi než sami o sebe. Klíčem je jít příkladem.

8. Tolerance. Příliš často vyrůstáme v izolovaných prostorech, kde jsou lidé povětšinou stejní (alespoň vzhledově). Když pak přijdeme do styku s lidmi, kteří jsou jiní, může to být nepříjemné, překvapující a strach vyvolávající. Potkávejte se s lidmi všeho druhu – různých ras, sexuální orientace a rozličných psychických stavů. Ukažte jim, že být jiný je nejen v pořádku, ale mělo by to být dokonce oslavováno, protože je to právě rozmanitost, jež dělá život tak krásným.

9. Adaptace vůči změnám. Věřím, že jak naše děti rostou a jak se svět neustále proměňuje, umět přijmout změnu, vypořádat se s ní a zorientovat se v jejím proudu bude velká konkurenční výhoda.

Podle čeho se pozná, že střední škola udělala, co měla?

Tomáš Feřtek (novinář píšící o tématech školství a vzdělávání) formuloval „svůj“ profil absolventa střední školy v otázkách:

Zajímá se ten, komu je osmnáct devatenáct, o svět okolo?

Rozumí mu?

Chce ho poznávat?

Je ochoten investovat do poznávání svůj čas a energii?

Je na sebe náročný?

Má dost odhodlání na to, aby dokončil složitý úkol?

Vnímá cosi jako nadosobní cíle?

Je ochoten druhým pomáhat?

Umí se domluvit s ostatními a nerozhádat se před cílem?

Zvládne svoje ego? Dokáže ustoupit do pozadí ve prospěch společného díla?

Více v článku: <http://respekt.ihned.cz/externi-hlasy/c1-62260570-jaky-ma-smysl-maturovat-z-eurytmie>

Výběr ze 7. DÚ Co by měla škola naučit? 1

MYŠLENÍ

- * nebát se přicházet s novými věcmi a nápady
- * dívat se na problémy z různých úhlů
- * zorientovat se v problému, najít, co řešit, čím začít apod.
- * umět vybrat, co je důležité
- * umět rozeznat propagandu, manipulaci
- * naučit se pracovat s informacemi z více zdrojů, vyhledávat je, kriticky hodnotit
- * využívat znalosti k řešení problémů a propojovat je mezi sebou

KOMUNIKACE

- * umět říct, co chci a obhajovat své názory
- * přijímat názory druhých
- * řečnické/prezentační dovednosti, zároveň schopnost vůbec vyslovit svůj názor či potřebu, mluvit jasně a stručně
- * řešení konfliktů a vyjednávání

POSTOJE

- * ochota učit se novým věcem
- * hledat poznání a pravdu, nepřijímat informace bezmyšlenkovitě
- * rozvíjet hodnotový systém směrem k demokracii a toleranci
- * respekt k druhým, nemít předsudky
- * být členem občanské společnosti
- * vychovat k udržitelnosti, odpovědnosti za ekologickou stopu

Výběr ze 7. DÚ Co by měla škola naučit? 2

VZTAH K SOBĚ A DRUHÝM, SEBEPOZNÁNÍ

- * zjistit, co mne zajímá; ve škole si vyzkoušet spoustu oborů a činností
- * dovednosti a schopnosti učit se
- * potěšení ze vzdělávání i ze života, z maličkostí
- * tolerovat druhé, nejen jejich názory, ale i povahu chování, zároveň si umět nastavit vlastní hranice
- * orientovat se v mezilidských vztazích, umět pěstovat kvalitní vztahy
- * přemýšlet o chování a jednání druhých o příčinách a motivech
- * zajímat se o druhé
- * pracovat a rozhodovat se samostatně i spolupracovat
- * sebereflexi, sebehodnocení
- * time management, pracovat s vlastním časem, neprokrastinovat

Výběr ze 7. DÚ Co by měla škola naučit?3

ORIENTACE, PŘEHLED

- * orientovat se v současném světě; dovednosti, které člověka životem provázejí
- * reagovat na současné situace kolem nich i ve světě (angažovanost, aktivita)
- * právní povědomí, orientace
- * finanční gramotnost
- * základy tak nějak všeho (proč nezapíjet Paralen pivem, kolik je těch 15% z mé výplaty apod.)
- * orientace v byrokracii, systému úřadů, právech a povinnostech i možnostech (např. co mám dělat, chci-li začít podnikat, co dělat, jsem-li bez práce, kde se zeptat, kde najít pomoc v sociálně složitých situacích)
- * praktické manuální dovednosti se dřevem, látkou, kovy, potravinami apod.
- * znalosti o zdraví a životním stylu, jak relaxovat, co se stresem, jak se ne/stravovat, jak přistupovat ke svým zdravotním problémům, work-life balance
- * chovat se adekvátně v různých společenských situacích
- * dodržovat pravidla

RODIČE A ŠKOLA

Partneři a společný cíl, nebo viníci určení k převýchově?

OTÁZKY KOLEM SPOLUPRÁCE S RODIČI

Rodič je pro pedagoga často spolupracovník „první volby“.

Proč to v této spolupráci tak často skřípe?

Proč nechtějí rodiče spolupracovat se školou či s učitelem?

Co může učitel udělat, čím může přispět k navázání a udržení takového vztahu s rodiči, který bude užitečný všem třem stranám?

KDE TO „VÁZNE“?

Je dobré si uvědomit, že učitel částečně „šlape v zahrádce“, která byla dlouho rodičovským územím, tzn. zasahuje do výchovy, ovlivňuje názory, postoje, chování dítěte.

Přestože rodič i učitel mohou dělat „to nejlepší pro dítě“, neznamená to, že působí ve shodě.

Učitel by si měl být vědom toho, že konečnou odpovědnost za dítě nese rodič a že jeho vliv je jen omezený.

To, že se rodič nezajímá o školu a nechce s ní spolupracovat neznamená, že se nezajímá o dítě.

Rodič není povinen se školou spolupracovat (pokud se to netýká docházky), naší zbraní je tedy „jen“ přesvědčování a motivování, a to bude fungovat jen tehdy, prokážeme-li mu respekt.

Pokud má dítě ve škole problémy, rodiče to obvykle cítí jako své selhání či pochybení (i když to tak ne vždy prezentují). Pokud má rodič pocit, že mu to učitel/škola bude předhazovat, jeho ochota spolupracovat mizí.

DOPORUČENÍ PRO SPOLUPRÁCI S RODIČI

Názorově „střízlivý“ rozhovor s učitelem a rodinným poradcem, v němž reflektuje téma vztahů učitelů a rodičů:

<http://www.rodicevitani.cz/pro-skoly/igor-pavelcak-ucitele-by-se-nemeli-michat-do-osudu-deti/>

Co chtějí rodiče od školy?

<http://www.eduin.cz/clanky/respekt-co-chteji-rodice-od-skoly/>

<http://www.eduin.cz/clanky/pohledem-rodice-vybirame-skolu-a-jdeme-k-zapisu/>

<http://respekt.ihned.cz/vzdelani/c1-63525440-vedi-vubec-rodice-jakou-chteji-skolu?>

DOPORUČENÍ PRO SPOLUPRÁCI S RODIČI I

KOMUNIKACE A KOMUNIKAČNÍ KANÁLY

- vyměnit si vzájemně mít kontaktní údaje (telefonní číslo, e-mail)
- vyjasnit si na začátku školního roku, co rodiče očekávají a co je od nich očekáváno
- komunikace musí být **včasná, vstřícná a pravidelná**
- vždy v komunikaci projevovat respekt k dětem (rodiče pak mohou mít důvěru, že škola bude chovat respekt i k nim, pozn. ZK)
- učitel by si měl vážit rodiče jako „konzultanta“, který může mít slovo i ve věci vzdělávání ve škole
- je možné mít deníček na komunikaci mezi učitelem a rodiči – na krátké vzkazy, je to méně oficiální než ŽK
- učitel může psát jakýsi newsletter o dění ve škole, ve třídě, co se učí a jak jim to jde*
- škola by se měla pokusit odbourat strach rodičů z nedobrych výsledků jejich dětí – vysvětlit, že nejde jen o známky
- škola by měla nabízet různé způsoby a formy spolupráce i komunikace
- rodič by měl mít kontakt s denním prostředím školy (tj. umožněn vstup do školy, vizte [Rodiče vítáni](#), pozn. ZK), a tím i možnost potkat se s učitelem neformálně
- rodiče by měli mít možnost přijít do školy a setkat se s učitelem i mimo formální schůzky, lze vyhlásit konzultační hodiny v časech reálných pro rodiče
- lepší je mít rodiče na své straně než proti sobě
- spolupráce rodičů a učitele je vzorem pro dítě

DOPORUČENÍ PRO SPOLUPRÁCI S RODIČI II

JAK A O ČEM JEDNAT NA SCHŮZCE

- učitel by měl jasně prezentovat, že nestojí proti jejich dítěti
- učitel a rodič by měli být v komunikaci o dítěti rovnocennými partnery
- učitel by měl schůzku řídit, vést
- cílem a výsledkem schůzky by měla být dohoda
- začít pozitivními informacemi, ocenit dítě
- slušnost a jednání narovinu
- učitel by měl být v komunikaci otevřený, nepředpokládat, že jeví-li se něco nějak, opravdu to tak je, ve skutečnosti neví, jak to v rodině funguje
- nepoučovat, neradit, pokud nejste žádáni o radu
- nestavět rodiče před hotovou věc, hotové řešení
- nehledat viníka a chyby, ale řešit problém
- aby se rodiče necítili „na koberečku“, nebo že na ně učitel útočí
- učitel by se neměl s rodičem hádat, nechat se vtáhnout do hádky
- učitel si nesmí nechat „šlapat po hlavě“
- nejedná se o monolog učitele, ale diskusi všech přítomných
- mít argumenty pro to, co dělám (jako učitel)
- vytyčení společných cílů

* příklad každotýdenní zprávy rodičům od vyučující

Drazí rodiče,

v uplynulém týdnu jsme se s dětmi věnovali především hodinám a určování času. Některé děti jsou si hodně nejisté, takže budou potřebovat i Vaši pomoc.

Dále opakujeme probrané, v básničce odříkáváme násobkovou řadu 7, někteří potřebují pomoc s trojkovou a čtyřkovou.

V pátek jsme absolvovali prahru.

Příští týden bychom v úterý šli, pokud bude přijatelné počasí, na zahradu do Medlánek. Šli bychom pěšky, tak na to prosím děti vybavte. Vrátili bychom se opět na jazyky.

V příloze zasílám formuláře na školu v přírodě. Nakousla jsem s dětmi toto téma, abyste se o něm mohli doma bavit, více si řekneme na třídní schůzce, která nás čeká v pondělí v 16. 30.

Těším se na viděnou

Katka

5 rad pro rodiče a 5 rad pro učitele, jak dobře zvládnout vzájemnou komunikaci a spolupráci

* Pro učitele:

- * Mluvte s rodičem jako s rovnoprávným partnerem, respektujte jeho důstojnost.
- * Vnímejte rodiče jako „experta“, který nejlépe zná své dítě.
- * Komunikujte s rodiči přímo, ne prostřednictvím dítěte.
- * Berte dítě jako plnoprávnou součást učitelско–rodičovské debaty o něm.
- * Nevnímejte každý dotaz či kritiku jako osobní útok.

* Pro rodiče:

- * Nedívejte se na učitele jako protivníka, ale spolupracovníka při výchově dítěte.
- * Nejednejte s ním jako s pedagogickým sluhou a respektujte jeho odbornost.
- * Přicházejte do školy raději se zdvořilým dotazem, ne s odhodláním bojovat.
- * Ověřujte si informace od svého dítěte, bývají často zkreslené.
- * Nepomlouvejte nikdy učitele svých dětí a rozhodně ne, když to mohou slyšet.

Tomáš Feřtek: Rodiče vítáni, Praha 2011, s.95

Třídní schůzky

ANO

- * Stejně jako u individuálních je potřeba se na ně dobře připravit.
- * Dejte rodičům důvod, aby na TS chodili: informace, možnost vyjádřit se a rozhodovat, pomoci, podílet se.
- * Ptejte se rodičů, na to, co nemůžete ve třídě sami vidět a vnímat.
- * Řekněte jim, jak vnímáte atmosféru, změny a problémy ve třídě.
- * Požádejte někoho, aby udělal zápis, který pak přepošlete všem rodičům.
- * Podrobnější článek třeba na: <http://www.rodicevitani.cz/pro-rodice/tridni-schuzky-zadny-strach/>

NE

- * probírat záležitosti jednotlivců
- * tlachat, vyprávět si historky
- * mluvit o věcech školy, pro rodiče však nepřínosných
- * pomlouvat ostatní učitele a vedení školy
- * spílat rodičům za jejich děti
- * říci rodičům, že jim vlastně nemáte co říct
- * dlouhé a/nebo nepřehledné

SPOLUPRÁCE S RODIČI

příručka **Rodiče – nečekaní spojenci** (celý text)

http://www.vzdelavacisluzby.cz/dokumenty/banka-souboru/pdfs_234.pdf

Schůzky ve třech - výhody a úskalí

Více najdete na www.rodicevitani.cz

<http://www.rodicevitani.cz/pro-rodice/schuzky-ve-trojici-maji-jednoznacne-kladny-ohlas/>

ale také: <http://www.rodicevitani.cz/pro-rodice/nejisti-rodice-autoritativni-ucitele-a-deti-v-pohode/>

... a ještě něco o učitelství

Co dělá dobrého učitele?

1. Pět procent nejhorších učitelů dělá rozdíl mezi ČR a Finskem

Trojstranný rozhovor o tom, co má vliv na kvalitu vzdělávání.

<http://www.eduin.cz/clanky/pet-procent-nejhorsich-ucitelu-dela-rozdil-mezi-cr-a-finskem/>

2. Učitelské vzdělávání by mělo být maximálně náročné!

Shrnutí textu o „výcviku“ dobrých učitelů.

<http://ceskomluvi.cz/ucitelske-vzdelavani-by-melo-byt-maximalne-narocne/>

v celém původním znění:

http://www.ssireview.org/articles/entry/a_revolution_begins_in_teacher_prep

3. O vlivu dobrého učitele na výsledky vzdělávání

<https://www.scio.cz/o-vzdelavani/trendy-ve-vzdelavani/dobri-ucitele.asp>

Už to není tak hrozné...

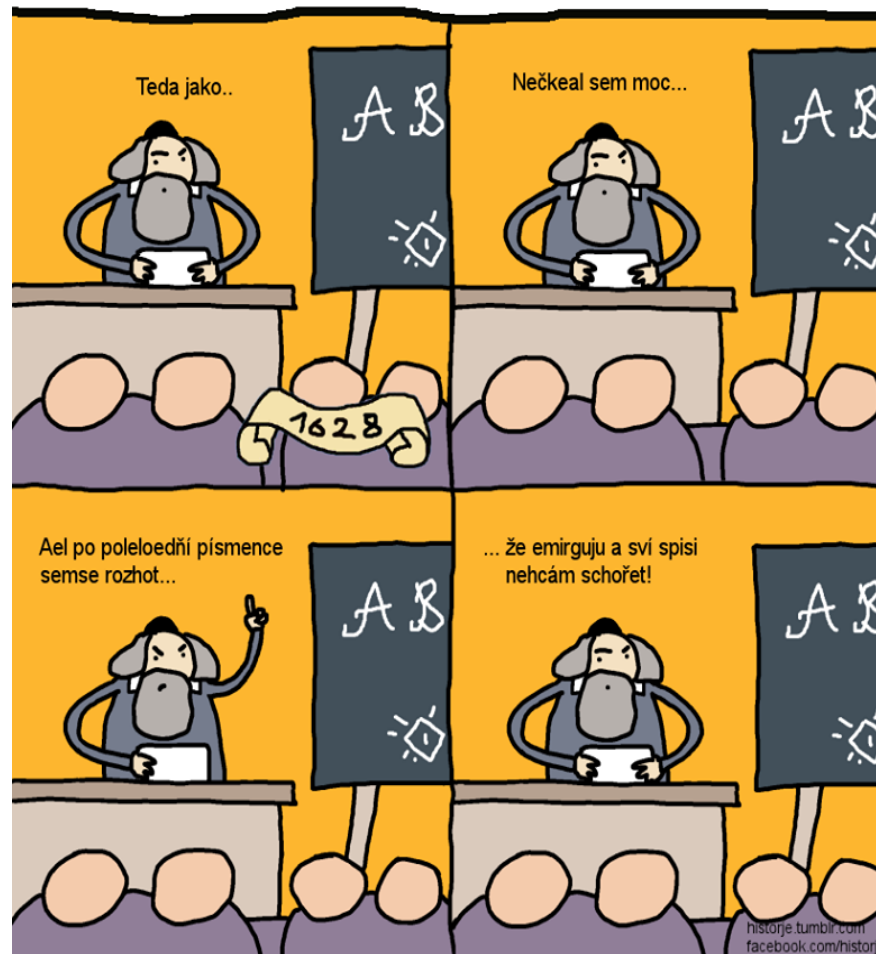
Rules for Teachers ~ 1914

1. You will not marry during the term of your contract.
2. You are not to keep company with men.
3. You must be home between the hours of 8 PM and 6 AM unless at a school function.
4. You may not loiter downtown in any of the ice cream stores.
5. You may not travel beyond the city limits unless you have permission of the chairman of the chairman of the school board.
6. You may not ride in carriages or automobiles with any man except your father or brother.
7. You may not smoke cigarettes.
8. You may not dress in bright colors.
9. You may under no circumstances dye your hair.
10. You must wear at least 2 petticoats.
11. Your dresses may not be any shorter than 2 inches above the ankles.
12. To keep the classroom neat and clean you must sweep the floor once a day, scrub the floor with hot soapy water once a week, clean the blackboards once a day and start the fire at 7 AM to have the school warm by 8 AM when the scholars arrive.

...ale někdy se to nedá vydržet

OPRÁSKY SČESKÍ HISTORJE

JAK ĚTO ZŽAČTVEM TĚSKÍ

A něco optimismu...

Učitelství je těžký, robotní úřad, vysilující duši, ochromující fantazii, pijící sílu z organismu : děti přicházející do školy jsou zlé, svéhlavé, bludně vychované bytosti, rafinované, zlomyslné, zhýčkané, zbloudilé, instinktivně nepřátelské a ve velkém procentu úžasně neschopné. Vracím se po pěti hodinách vyučování fyzicky i duševně vysílen, disgustovaný, zničený, tupý, mdlý a sešlý.

Otokar Březina
1891

DOPORUČENÉ ČTENÍ

1. **ČTĚTE!** Čtěte jakékoli texty o výchově, vzdělávání, psychologii, podnítí to totiž vaše vlastní uvažování, ujasníte si vlastní stanoviska, najdete si argumenty pro svůj způsob práce s dětmi, můžete uvažovat o tom, jak něco dělat lépe, a to všechno je prevencí vyhoření, zklamání, stereotypu.

Najděte a zaříd'te si pro tyto účely zdroj, kanál, který vám bude texty sám nabízet – Učitel'ské noviny, týdenní souhrn k událostem ve vzdělávání bEDUin, FB stránky Zážitková pedagogika, SvobodaUčení.cz, TED (esp. TED-Ed) či cokoli jiného názorově blízkého.

2. Kdybyste chtěli knihu, můžete si vybrat jednu z těchto:

Chris Kyriacou: Klíčové dovednosti učitele *Cesty k lepšímu vyučování*

Marek Herman: Najděte si svého manžana ... co jste kdy chtěli vědět o psychologii, ale ve škole vám to neřekli...

Pavel Kopřiva, Jana Nováčková: Respektovat a být respektován

Tom Hodgkinson: Líný rodič *Lenošením a nečinností k lepšímu rodičovství*

Kathy Paterson: Motivační třiminutovky. Přes 100 jednoduchých cvičení k aktivizaci skupiny.

„POSELSTVÍ“ ode mne

- * **Nebojte se**, dělejte věci, o jejichž správnosti jste přesvědčeni a nečekejte, až a jestli vám to někdo dovolí.
- * Přijměte myšlenku, že vy jste **tvůrci systému** a škola bude taková, jakou ji uděláte. Nepovažujte se za oběti systému.
- * Buďte nadšení pro svůj obor. **Okouzlujte** a ohromujte.
- * Nezdráhejte se **požádat o pomoc** či radu. Učitelství nemusí být osaměle povolání, dá se dělat jako týmová práce.
- * Nežerte to a se příliš, je to **jenom škola**.
- * Nezapomínejte, že je to role a povolání, že se dá odložit s odchodem ze sborovny. Budete mnohem spokojenější, a tak i lepší učitelé.
- * Pokud už nenacházíte nic, co vás těší, jděte od toho. Vyhořelý učitel napáchá víc škody než vyhořelý pojišťovák.

DOMÁCÍ ÚKOLY

Důležitá poznámka k úkolům

- * Úkol by měl mít převážně odborný charakter, takže pokud v něm něco tvrdíte, mělo by to být podepřené argumenty, zkušeností, názorem autority či výzkumem (jinak se blíží hospodskému tlachání)
- * Vždycky, i když to tam nebude explicitně napsáno, by úkol měl sloužit k hlubšímu uvažování nad tématem či problémem. Měli byste se pokusit nahlédnout i pod to, co je na povrchu, mělo by být vidět, že jste u úkolu přemýšleli a nenapsali tam první, co vás napadlo. Pak to bude mít smysl pro vás i pro mne.
- * Přečtěte si zadání, celé, a pak ho následujte, celé. Nevypouštějte ani začátek ani konec, prosím, a odpovídejte na položené otázky. Budu ráda, když mi odpovíte i na něco, na co jsem se neptala, ale až po zodpovězení zadání.
- * Nepište emocemi. Pokud vás text či zadání popudí, rozhořčí, nadzvedne atp., nepište. Vychladněte a pak argumentujte.
- * Úkoly, které se výrazně minou se zadáním, budou povrchní, odbyté, šité horkou jehlou, nemusejí být akceptovány, tj. započítány

Nová doporučení k úkolům

Vzhledem k tomu, že čtu každý týden téměř 200 domácích úkolů, poprosím vás, abyste je v některých ohledech psali lépe, aby se mi lépe četly.

1. Vyhněte se tvrzením typu *tráva je zelená*. Věty jako *Hodnocení by mělo sloužit k ohodnocení žáka*, nebo *Každému vyhovuje něco jiného*, vytvářejí pouze slovní balast a nepřinášejí žádnou myšlenku.
2. Respektujte, že existují vyjmenovaná slova (např. slovo *vyplývá* se jeví jako velmi záludné), shoda přísudku s podmětem (obzvláště jsou-li jím *děti*), větná interpunkce jakož i další pravidla pravopisu.
3. Pokuste se, prosím, pojmenovávat věci přesně a srozumitelně. Ve vyjádřeních *Unschooling mi připadá extrémní*, *Pokud žák nosí špatné známky, pak už je to horší*, nevím, co ta přídavná jména pro vás znamenají (co je horší? horší než co?), jak mám myšlenku rozumět.
4. Pokud už píšete soudy o nějaké skupině lidí, zvažte, jestli to platí opravdu o celé této skupině, a také uvažujte, o co takové tvrzení opíráte. *Rodiče nechtějí slovní hodnocení, protože mu nerozumějí*. Tvrzení typu *Každý chce být hodnocen, někdo více, někdo méně*, bez další argumentace ztrácejí jakoukoli informační hodnotu.
5. Nepopisujte, o co v článku či videu jde. Pokud jsem vám ho zadala, můžete předpokládat, že jsem ho četla či viděla.
6. U článků, webových stránek apod. po vás nechci recenze. Zadání nesměruje k tomu, abyste hodnotili, jestli jsou záložky hezky barevné a dobře uspořádané, jestli v textu nejsou stylistické chyby. Je mi o obsah, jak vás zaujaly myšlenky a názory.

Úkoly na praxi

1. Ústní zkoušení a hodnocení

V rámci praxe vyzkoušejte alespoň dva studenty ústně a pak je ohodnoťte. Konzultujte své hodnocení s vedoucím učitelem.

2. Reflexe vlastní **strategie řízení třídy** a reflexe strategie řízení třídy

Po vlastní výuce na praxi vyplňte on-line dotazník (40 otázek) a nechte jej vyplnit (anonymně) v papírové verzi i cvičného učitele.

1. domácí úkol z 22., 23. a 24. února

Představte si, že svět je takový, jaký dnes je, ale školní docházka není povinná. Školy jsou, můžete do nich chodit, ale nemusíte.

JAK BY VYPADALA ŠKOLA, DO KTERÉ BYSTE CHODILI, I KDYBYSTE NEMUSELI?

Uvažujte o tom,

- co se rádi učíte?
- co ve škole potřebujete?
- za jakými učiteli byste rádi chodili?
- za jakých podmínek se vám dobře učí?
- co vás motivuje při učení?
- jaké vzdělání by měla škola poskytnout?
- co je v ní nenahraditelné, co se nemůžete naučit jinde?

Na konec připojte svá očekávání od semináře. Co se chcete naučit, co vás zajímá, co potřebujete, abyste seminář považovali za užitečný?

3. domácí úkol ze 7., 8. a 9. února

- * Přečtěte si článek na <http://www.svobodauceni.cz/clanek/odmeny-a-chvaleni>

a článek: <http://www.rodicevitani.cz/pro-rodice/chvaleni-neni-vselek-precete-si-jak-ho-davkovat-a-v-jakem-slozeni/>

- * ... a napište mi, jak to vidíte jako pedagogové a jaké jsou vaše zkušenosti z dětství.
- * Zároveň se prosím „projděte“ po stránkách **Svoboda učení** a napište mi o konkrétních věcech, které vás tam zaujaly.

Pěkně prosím, necht' jsou vaše úkoly podepsané nahoře, na začátku, a jméno necht' doprovází den a čas vašeho semináře.

4. domácí úkol z 14., 15. a 16. března

1. K ČEMU BY MĚLO (dle vás) SLOUŽIT HODNOCENÍ VE ŠKOLE, ABY BYLO UŽITEČNÉ?

Podotázky

- * Jaký význam má pro žáky, co jim přináší?
- * Jaký význam má pro učitele, k čemu mu slouží?
- * Jaký význam má pro rodiče?

2. NAVRHNĚTE, JAK TO PRAKTICKY UDĚLAT, ABY HODNOCENÍ DOBŘE SLOUŽILO VŠEM STRANÁM?

Pěkně prosím, necht' jsou vaše úkoly podepsané nahoře, na začátku, a jméno necht' doprovází den a čas vašeho semináře.

5. domácí úkol z 21. a 22. a 23. března

Vzhledem k velikonočním svátkům bude úkol nenáročný s výběrem.

Vyberte si jeden z následujících textů či video a po jeho „konzumaci“ k němu napište krátkou glosu (např. co vás zaujalo, oslovilo a proč, s čím nesouhlasíte a proč, s čím máte stejnou/odlišnou zkušenost a co z ní pro vás vyplývá...

- * O mapách učebního pokroku vedle/namísto známek u nás.

http://zpravy.idnes.cz/mapy-ucebniho-pokroku-06d-/domaci.aspx?c=A141202_095406_domaci_zt

+ odkaz přímo na mapy: <https://mup.scio.cz/#>

- * O vztazích učitel a žák a o tom, že každé dítě potřebuje hrdinu.

(My favorite, ta paní je úžasná a inspirativní.)

http://www.ted.com/talks/rita_pierson_every_kid_needs_a_champion?utm_medium=on.ted.com-twitter&source=twitter&awesm=on.ted.com_sUGS&utm_content=addthis-custom&utm_campaign&utm_source=t.co&language=cs#t-55092

- * O tom, jaký vliv má učitel na výkony žáků, výsledky experimentu.

<https://www.scio.cz/o-vzdelavani/trendy-ve-vzdelavani/dobri-ucitele.asp>

6. domácí úkol z 28. a 29. a 30. března aneb 2 v 1

Záleží mi na tom, aby byl tento domácí úkol podnětem k utřídění myšlenek a hodnot, aby měl jeho text hodnotu zejména pro vás.

Úkol má dva kroky, ten první je podporou pro krok druhý.

1. krok: Na následující stránce najdete seznam hodnot, které se v pedagogické práci projevují. Projděte ho a vyberte 3 hodnoty, které pro vás nejvíce znamenají (pokud tam nějaká pro vás zásadní chybí, doplňte si ji).
Popřemýšlejte také o tom, která z daných hodnot by byla na spodu žebříčku.
2. krok: **Popřemýšlejte o vlastní pedagogické vizi a formulujte ji.**

Vize je to představa žádoucího budoucího cílového stavu a má podobu jednoduchého popisu jeho podoby a ideálního stavu, kterého chcete svou prací dosáhnout.

Vize na rozdíl od cíle, je stav ideální a možná za vašeho života nedosažitelný, ale zároveň stav, k němuž chcete přispět, k němuž směřujete.

Proč byste to taky jinak dělali...

Výsledný text vize by měl být samostatným smysluplným textem, který žebříčku hodnot využívá jako myšlenkového odrazového můstku, není na něm ale postaven. Odpoutejte se od něj a uvažujte: **Čeho bych chtěl/a svou prací dosáhnout? Co bych chtěl/a změnit?**

Na tento úkol budete mít dvojnásobný čas, termín odevzdání je tedy 11. – 13. dubna. Úkol bude počítán za dva (pokud tomu zpracování bude odpovídat 😊)

HODNOTY

- ODPOVĚDNOST
- PRAVIDLA A RESPEKT K NIM
- VĚDĚNÍ, VZDĚLÁNÍ
- UŽITEK, UŽITEČNOST, EFEKTIVITA
- ZKUŠENOST
- SVOBODA volby, vyjádření
- KRÁSA
- ŘÁD, POŘÁDEK
- RESPEKT, TOLERANCE
- AKTIVITA (jako opak pasivity)
- MORÁLKA, ZÁSADY

* k 6. domácímú úkolu

Pokud jste našli na 6. DÚ hvězdičku (nebo tam máte napsané, že máte úkol doplnit), týká se vás následující:

Jakákoli vize (nejen ta pedagogická) by se měla týkat i smyslu našeho počínání. Jakého posunu, změny, zlepšení se svou prací snažím dosáhnout pro jiné či pro svět?

Vaše pedagogická vize, kterou jste mi odevzdali, se převážně zabývala tím, jaké to chcete mít pro sebe a svoje žáky ve škole, ale málo už šla za její hranice. Jaký přesah by měla vaše práce mít do života žáků, lidí, které budete vychovávat, případně do širší společnosti za hranicemi školy? Jaký má mít smysl?

Vizi chápu jako jakýsi obzor, za kterým směřujete a který vám pomáhá udržovat směr, stojíte-li na křižovatce. Pokud se rozhodujete, můžete se ptát, přispívá-li to k naplnění vaší vize.

Zároveň je vize nezbytnou součástí jakékoli práce, protože jí dodává smysl. Z vize také vyplývají jednotlivé dosažitelné cíle.

Proto usiluju o to, abyste úkol v tomto smyslu doplnili. Aby vám mohl být do budoucna užitečný.

Pokud to uděláte, budu vám jej počítat za dva úkoly, pokud ne, bude platit za jeden.

7. domácí úkol z 11. a 12. a 13. dubna

Pokračujeme v mapování vašich postojů souvisejících se školou. Nejde mi o nalezení „správných“ názorů, ale o hledání a pojmenování toho, jak věci vidíte a **proč**. Abyste sami věděli, proč se vám některé pedagogické názory a postoje líbí a přijímáte je a jiné přijmout nechcete nebo nedokážete. A jaké postoje a názory jsou ty vaše?

Co by měla škola naučit, k čemu by měla žáky vést? A proč právě k tomu?

Najděte alespoň 5 nejdůležitějších měkkých i tvrdých dovedností, které by měli lidé mít a naučit se je ve škole.

Tyto dovednosti (jejich úroveň) konkrétně popište* a zdůvodněte, proč je považujete za nejdůležitější.

Pokud se chcete inspirovat, najít podněty, doporučuji:

Don't Stay In School   <https://youtu.be/vEhn6ozoJSY>

Švehla: **Má smysl chodit do školy?** – článek najdete v IS pod prezentacemi

text **Víme, co učit a proč**   <http://blog.aktualne.cz/blogy/ondrej-steffl.php?itemid=27172>

* např. „komunikace“ není dostatečně konkrétní popis dovednosti, použijte sloveso: umí, chápe, orientuje se, dokáže atp.

8. domácí úkol z 18. a 19. a 20. dubna

Mezi vašimi „objednávkami“ se několikrát objevila otázka, co s pubertáky. Možná vám tenhle úkol nepomůže profesně, ale uvažovat o tom, jak se chovat k lidem v pubertě se hodí i v mimopracovním životě.

Úkol má tři kroky:

1. Zauvažujte, k čemu je vlastně puberta (kromě pohlavního dospění)? Krátce napište, nač jste přišli.
2. Přečtěte si článek: <http://www.eduin.cz/co-delame/edu-uceni/diagnoza-puberta/> Napište mi, zdali jste v něm našli nějakou pro vás novou či užitečnou informaci, a co vám z ní vplynulo. *
3. Seznamte se s webem EDUin , najděte si na něm něco, co vás zaujme, a okomentujte to.

* Pokud by stránky eduin.cz byl nedostupné, najdete text uložený na IS.

9. domácí úkol z 25. a 26. a 27. dubna

Zlí jazykové tvrdí, že učitelé postupně ztrácejí schopnost jednat s dospělými. Zároveň je ale spolupráce s rodiči podstatnou částí jejich práce. Jak to tedy dělat dobře?

Jak jednat s rodiči?

Představte si, že jste se z nějakých důvodů rozhodli, že je potřeba sjednat si schůzku s rodiči/em některého z vašich žáků či klientů. Co můžete udělat pro to, aby rodič chtěla přijít a aby schůzka měla smysl pro obě strany?

Vytvořte desatero (n-tero) doporučení pro schůzku s rodiči.

Inspiraci můžete najít na webu Rodiče vítáni.

podmínky

Podmínky udělení zápočtu a jiné dohody

1. DOCHÁZKA

- ☛ Můžete mít **tři absence**, jejichž důvody mohou být jakékoli (**včetně praxe**, nemoci, kocoviny...), nemusíte se omlouvat.
- ☛ Pokud se nemůžete zúčastnit svého semináře, můžete si jej **týž týden** přijít **nahradit** do jiné seminární skupiny. Bez ohlášení.
- ☛ Semináře se konají **v pondělí** 9.20, 10. 15, 11.10 a 13.00 v uč. 39, **v úterý** v 9.20,10.15 a 13.00 v 39, **ve středu** v 10.15 ve 39.
- ☛ Pokud by měla vaše absence překročit povolené tři, budete mne o tom informovat do 14 dnů od této absence a požádáte si o zadání **náhradní práce** na 7477@mail.muni.cz

Podmínky udělení zápočtu a jiné dohody

2. PRÁCE V SEMINÁŘI

- Aby byl seminář opravdu seminářem, přeju si
- ...abyste byli přítomni pozorností i myšlenkami.
  - ...abyste přemýšleli, diskutovali, ptali se a oponovali.
  - ...abyste přinášeli svá témata, zkušenosti, názory, postřehy.
  - ...abyste byli otevření, vytvářeli si názory a přijímali nové úhly pohledu na známé věci.
  - ...abyste si chtěli něco odnést, ne jen sedět.

To by byla krása.

Podmínky udělení zápočtu a jiné dohody

3. DOMÁCÍ ÚKOLY

- * Namísto obvyklé seminární práce můžete vypracovávat krátké domácí úkoly, které doplňují témata seminářů.
- * Úkoly budou spočívat v odpovědi na otázku či myšlenkové a názorové reakci na text či video. Výsledkem bude souvislý text odborného charakteru.
- * Podrobné zadání každého úkolu bude přidáváno do této prezentace.
- * Úkoly odevzdáte v papírové (nikoli elektronické) podobě na nejbližším semináři. (Úkoly nelze odevzdávat zpětně, max. o týden později.)
- * Jde mi o obsah, takže stačí, budou-li psané rukou na důstojném kusu papíru (žádné hlavičky, logo univerzity, titulní strana, abstrakt v angličtině a poděkování rodičům).
- * Na každém úkolu bude vaše jméno, číslo úkolu + označení skupiny, do níž patříte (např. út 9.20).

podmínky udělení zápočtu a jiné dohody: 4. ZAKONČENÍ SEMINÁŘE

- * V případě, že odevzdáte méně než 8 domácích úkolů, zadám vám závěrečnou seminární práci.
- * Seminář bude zakončen zápočtovou písemkou, jejímž hlavním účelem bude, abyste si připomněli, že jste chodili na seminář že se na něm něco dělo.
- * Pokud budete mít nějaký problém, komunikujte se mnou **včas**. Jsem ochotná se s vámi na leččems domluvit, pokud budete svou situaci řešit hned. Ale jsem velmi nevstřícná k prohlášením typu: „*Já jsem nevěděl/a a já jsem myslel/a, že...*“ na konci semestru.